

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1346
Toplantı Tarihi/Sayısı : 17.10.2023/37
Karar Numarası : 2023/788
Başvuran : İ.İ.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı
Muhatap Adres : Emniyet Mah. Hipodrom Cad. No: 5 Yenimahalle/Ankara

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın siyasi referansının olmaması ve doğulu olmaması nedeniyle şefkat evlerinde konaklayamamasının felsefi ve siyasi görüş ile doğum temelinde ayrımcılık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Antalya ili Finike ilçesinde ikamet etmekte olduğunu, rahatsızlıklarına binaen tedavi için Ankara'da bulunduğunu, bu süreçte iki operasyon geçirdiğini ve üçüncü ameliyatını da acil ibaresiyle ilerleyen süreçte olacağını,

b. Ankara'ya geldiğinde Ankara Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yer alan kendisi gibi farklı illerden gelen hasta ve hasta yakınlarının barındırıldığı, şefkat evleri olarak da bilinen misafirhanelerden faydalandığını ancak son beş, altı aydır siyasi parti referansı olmadan şefkat evlerinden yararlanmanın söz konusu olmadığını, özellikle Batı illerinde ikamet eden vatandaşların bu haktan yararlandırılmadığını,

c. 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerden bir gün önce ameliyat olmasına rağmen afet nedeniyle hastaneden taburcu edildiğini, taburcu edilmesinin ardından Etlik Şefkat Evinde beş gün misafir olarak kaldığını, beşinci günden sonra Etlik Şefkat Evinden çıkarıldığını, çıkarılmasının ardından ameliyatlı bir şekilde otogarlarda kaldığını,

ç. Ahmetler Şefkat Evinde konaklamak için adı geçen Şefkat Evine telefon açarak konaklama talebinde bulunduğunu, Şefkat Evinde yer olmadığı gerekçesiyle talebinin reddedildiğini ancak bu durumun gerçeği yansıtmadığını, Ankara Büyükşehir Belediyesinin sosyal imkânlarının sadece iki partinin taraflarını kapsamasının idari, hukuki, vicdani ve ahlaki açıdan kamu vicdanını sızlattığını,

d. Doğu illerinde doğup büyüyen biri olsaydı şefkat evlerinden yararlanabileceğini düşündüğünü, Ahmetler ve Rüzgarlı Şefkat Evlerinin son iki yıllık misafir bilançosuna ve yöresel kronolojisine bakıldığında bu iddiasını destekler verilerin ortaya çıkacağını,

e. Konu hakkında Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığına iki kere dilekçe verdiğini, ancak dilekçelerine muhatap tarafından bir dönüş yapılmadığını belirterek ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuran ile 16/8/2022 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi Yaşlı Hizmetleri ve Şefkat Evleri Şube Müdürlüğüne bağlı Ahmetler Şefkat Evine konaklamak için gelmesiyle tanışıldığı,

b. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 15/9/2011 tarih ve 2722 sayılı kararı ile kabul edilen Şefkat Evleri Yönetmeliği'nin "Şefkat evlerinden yararlanma süresi" başlıklı 17'nci maddesine göre şefkat evlerinde misafir edilme süresinin en fazla 30 gün; kanser hastalığı kapsamında tedavi görenlerin kalma sürelerinin ise 45 gün olduğu, tedavi süresi olarak belirtilen sürenin uzatılması durumunda tedavi görülen hastanenin başhekimliğinden alınan belgeye istinaden, şefkat evinde kalma süresi toplamda 30 günü geçmemek üzere, barınanın birimde kalmaya devam edebileceğinin düzenlendiği,

c. Başvuranın ise 12/6/2023 tarihine kadar ara dönemlerde toplamda 189 gün şefkat evlerinde kaldığı, başvuranın 2023 yılı Mart ayında tekrar konaklamak için başvurduğu fakat Ülkemizde meydana gelen 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler nedeni ile şefkat evlerinde konaklama kapasitesi dolu olduğu için barınma talebinin karşılanamadığı, bunun üzerine başvuranın taraflarına dilekçe ile şikâyetle bulunduğu, söz konusu şikâyetlere başvuranla yapılan telefon görüşmesiyle cevap verildiği,

ç. Başvurana Ahmetler Şefkat Evinin depremzedeler ile dolu olduğu, ancak talep ederse Rüzgarlı Şefkat Evinde ya da Dışkapı Barınma Evinde kalması için kendisine yardımcı olunabileceğinin bildirildiği, buna karşın başvuranın Ahmetler Şefkat Evinde konaklama talebinde ısrarcı olduğu,

d. Başvuranın Şube Müdürlüğüne yaptığı şikâyetler sonrasında kendisine öncelik tanındığı, son olarak 25/5/2023 ile 12/6/2023 tarihleri arasında şefkat evlerinden faydalandırıldığı belirtilerek başvurana yönelik ayrımcı bir muamelede bulunulmadığı ifade edilmiş; yazılı görüşte ayrıca başvuran hakkında hazırlanan sosyal inceleme raporu Kurumumuza sunulmuştur.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte:

a. Muhatap Ankara Büyükşehir Belediyesi yetkilileri tarafından hazırlanan yazılı görüşte sorduğu sorularla alakası olmayan cevaplar verilerek savunma yapıldığı; muhatapın kendisi hakkında sosyal inceleme raporu hazırlamaya yetkisinin olmadığı,

b. Ülkemizde meydana gelen 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremlerden bir gün önce ameliyat olduğu, depremin üçüncü gününde hastaneden taburcu olduğu, Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı ile yaptığı görüşmede Ahmetler Şefkat Evinde depremzedeler konakladığı için kapasite doluluğu nedeniyle kendisine kalamayacağını söylediği, ancak buraya depremzedeler haricinde de alım yapıldığını bildiği,

c. Özellikle Ahmetler Şefkat Evinde kalmak istemesinin sebebinin orada yaşadığı bir olayın yol açtığı yanlış anlama sonucunda haysiyeti ve gururu ile oynandığını düşündüğü için buraya tekrar kabul edilmesinin iade-i itibar anlamına geleceği,

ç. Ancak Ahmetler Şefkat Evinde tekrar kalma talebinin kabul görmediği, kendisine Rüzgarlı Şefkat Evinin önerilmesinin şefkat evlerinde sadece depremzedelerin kalabildiği iddiasını çürüttüğü, aynı zamanda kendisine konaklama için barınma evi teklif edilmesinin de hijyen ve merkeze giriş çıkış saatleri açısından kabul edilebilir olmadığı,

d. Muhatapın savunmasının kabul edilmediği ve yazılı görüşünün yeterli olmadığı ifade edilerek başvuru dilekçesindeki iddialar yinelenmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Herkes hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır."

6. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"... i) "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ..."

7. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

8.24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun konusu" başlıklı 31'inci maddesi şöyledir:

"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön İncelemenin Yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının

korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun, Kurumun ayrımcılık yasağı ile ilgili sahip olduğu görev ve yetkilerin kapsamını düzenlemektedir. Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında, Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller, sayma suretiyle (*numerus clausus*) belirlenmiş olup; bunların dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller Kanun kapsamı dışında kalmaktadır.

13. Başvuran; şefkat evleri olarak da bilinen misafirhanelerden faydalandığını ancak son beş, altı aydır siyasi parti referansı olmadan şefkat evlerinden yararlanmanın söz konusu olmadığını, özellikle Batı illerinde ikamet eden vatandaşların bu haktan yararlandırılmadığını, Ahmetler Şefkat Evinde konaklamak için adı geçen Şefkat Evine telefon açarak konaklama talebinde bulunduğunu, Şefkat Evinde yer olmadığı gerekçesiyle talebinin reddedildiğini ancak bu durumun gerçeği yansıtmadığını, muhatap İdareye iki kez başvuru yapmasına rağmen sonuç alamadığını, bu durumun ayrımcılık teşkil ettiğini iddia etmektedir.

14. Muhataptan alınan yazılı görüşte ise; şikâyete konu olan tarihlerde başvuranın Ahmetler Şefkat Evinde kalma talebinin 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle oluşan yoğunluk gerekçesiyle reddedilerek diğer şefkat evlerine yönlendirildiği ancak başvuranın Ahmetler Şefkat Evinde kalma konusunda ısrarcı olduğu, başvuranın son olarak 25/5/2023 ile 12/6/2023 tarihleri arasında şefkat evlerinden faydalandırıldığı ifade edilmiştir.

15. Muhatap tarafından sunulan belgeler incelendiğinde başvuranın 16/8/2022 tarihinden 17/1/2023 tarihine kadar bir odada kalma süresi toplamda 34 günü geçmemek kaydıyla oda değişiklikleri ile Ahmetler Şefkat Evinde aralıksız 154 gün kaldığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte başvuranın 23/1/2023-1/2/2023 tarihleri arasında 9 gün, 6 Şubat depreminden sonra 9/2/2023-17/2/2023 tarihleri arasında 8 gün, 25/5/2023-12/6/2023 tarihleri arasında 18 gün olmak üzere toplamda 189 gün adı geçen Şefkat Evinde barınma imkânından yararlanmış olduğu anlaşılmıştır.

16. Muhatap, yazılı görüşüne ek olarak, bünyesinde bulunan şefkat evlerinde 7/2/2023 ile 7/3/2023 tarihleri arasında konaklayan misafir sayılarını, Ahmetler Şefkat Evinde konaklayan misafirlerin bölge bazlı istatistiklerini gösteren örnek bilgi ve belgeleri de sunmuştur. Ayrıca başvuranın Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığına hitaben yazdığı 28/2/2023 tarihli dilekçesi incelendiğinde başvuranın Ahmetler Şefkat Evinde kalma talebinin 9/2/2023-17/2/2023 tarihlerinde misafirhanede yaşanan uygunsuz hadiselerle bağlantılı olarak kendisine iftira atılması nedeniyle reddedildiğini düşündüğü anlaşılmıştır.

17. Bu kapsamda, siyasi görüş nedeniyle ayrımcılık; herhangi bir meşru gerekçe söz konusu olmaksızın, bir kişiye, yalnızca siyasi görüşleri nedeniyle haklar ve özgürlükler bağlamında diğer kişilerden farklı ve eşit olmayan bir muamele yapılmasıdır (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B.No: 2021/1017, K. No: 2022/139, 1/3/2022, para.21). Doğum temelinde ayrımcılık ise evlilik dışı doğmak, belirli bir bölgede doğmak ve evlat edinilmiş olmak gibi nedenlerle söz konusu olabilmektedir (TİHEK, Ayrımcılık Temelleri Serisi No:6, Doğum Temelinde Ayrımcılık, s.9).

18. Başvuran başvuru dilekçesinde her ne kadar felsefi ve siyasi görüş ile doğum temellerinde ayrımcılığa uğradığını iddia etmiş ise de başvuranın Ahmetler Şefkat Evinde konaklama talebinin reddedilmesinin 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle gerçekleşen yoğunluk gerekçesiyle olduğu, başvurana muhatap İdare tarafından alternatif yerlerin gösterildiği, şefkat evlerinde kalmak için bütün faydalanıcılar açısından objektif kriterlerin olduğu, başvuranın söz konusu objektif kriterler çerçevesinde öngörülen konaklama süresini aşacak

şekilde şefkat evlerinden faydalandırıldığı; şikayete konu olaydan sonra da şefkat evlerinden faydalandırıldığı anlaşılmaktadır.

19. Öte yandan ayrımcı muamelenin siyasi görüş temelinde yapıldığının kabulü için başvuranın siyasi görüşüyle bağlantılı olarak ayrımcı muameleye maruz kaldığının tespiti şarttır (TİHEK, B. No: 2022/1018, K. No: 2023/227, 2/3/2023, para. 15). Bu bağlamda başvuranın Kurumumuza sunduğu dilekçesinde "*Ankara Büyükşehir Belediyesinin sosyal imkanlarının sadece iki partinin taraflarını kapsamasının idari, hukuki, vicdani ve ahlaki açıdan kamu vicdanını sızlattığı*" ifadelerine yer verdiği ancak kendi felsefi ve siyasi görüşünü ifade etmediği, farklı muameleye tabi tutulmasına sebep olduğunu ileri sürdüğü felsefi ve siyasi görüşün de ne olduğunu tereddüte mahal vermeyecek şekilde açıklamadığı, bununla birlikte doğum temelinde ayrımcılık kapsamında "*Batı illeri vatandaşları faydalanamamaktadır.*" ve "*Yüksekovalı veya Vanlıyım dese ydim anında alınırdım.*" şeklinde iddiaları olsa da başvuranın doğum yeriyle ilgili bir bilgi sunmadığı, sadece ikamet ettiği ili dilekçesinde belirttiği, muhatap İdareye yazdığı 28/2/2023 ve 2/3/2023 tarihli dilekçelerinde siyasi görüşü ve doğum yeri nedeniyle ayrımcılığa uğradığını iddia etmediği, aksine kendisine atılan bir iftira nedeniyle Ahmetler Şefkat Evinde kalma talebinin reddedildiğini iddia ettiği, şefkat evlerinde konaklayan diğer misafirlerin siyasi görüşleri ve doğum yerleri ile ilgili herhangi bir bilgi veya belge sunmadığı tespit edilmiştir.

20. 6701 sayılı Kanun kapsamında ayrımcılık yasağı açısından bir inceleme yapabilmek için ayrımcılık yasağını ihlal ettiği ileri sürülen muamelenin ve/ya uygulamanın mezkûr Kanun'da sayılan ayrımcılık temellerinden birine veya birden fazlasına dayanılarak ortaya çıkmış olması gerekmektedir. Bu nedenle başvuranın ayrımcılık iddiasının 6701 sayılı Kanun kapsamında incelenebilmesi için farklı muamele teşkil ettiğini ileri sürdüğü eylemler ile ayrımcılık temelleri arasında nedensellik bağının ortaya konması gerekmektedir.

21. Bu çerçevede ileri sürülen farklı muamelenin siyasi görüş ve doğum temeli ile nedensellik bağı başvuran tarafından sunulan başvuru dilekçesinde ortaya konamamış; Kurumumuzun yapmış olduğu inceleme ve araştırmada da tespit edilememiştir. Bu sebeple incelemeye konu olayda başvuranın siyasi görüşünün bilinmesine olanak bulunmadığı, bu bağlamda maruz kaldığı muamelenin siyasi görüş ve doğum temelleri ile ilişkilendirilemeyeceği ve başvuru konusunun 6701 sayılı Kanun'da sayılan ayrımcılık temellerinden herhangi biri kapsamında ele alınamayacağı değerlendirilmiştir.

22. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinde; Kuruma yapılan başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulacağı ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden inceleneceği; aynı Yönetmelik'in 67'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise; ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verileceği hüküm altına alınmıştır. Netice olarak, başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında; başvurunun Kanun hükümlerinde yer alan ayrımcılık temellerine dayanmaması, yapılan inceleme ve araştırmada başvuranın ileri sürdüğü iddiaların herhangi bir ayrımcılık temeli ile nedensellik ilişkisi tespit edilememesi nedeniyle başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve "kabul edilmez" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

17/10/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi